

Leon Belančič, Franc Sever

AV gradivo – primer MKK

Zbirko AV gradiva v MKK sestavljata:

- Dve področji in sicer GLASBA in FILM.
- Vsako področje je zastopano tako z NEKNJIŽNIM GRADIVOM (CD, DVD), kot s KNJIGAMI in izborom PERIODIKE.
- Področje GLASBE vsebuje tudi NOTNO GRADIVO.
- V preteklosti pa smo poskušali tudi z VIRTUALNO tj. ONLINE ponudbo glasbe in sicer smo bili naročniki baze MUSIC ONLINE, ponudnika ALEXANDER STREET PRESS iz ZDA in sicer dveh glasbenih zvrsti: CLASSICAL MUSIC LIBRARY in pa WORLD MUSIC LIBRARY, a se zadeva ni prijela in smo po nekaj letih naročnino ukinili.
- Podobno smo poskusili tudi na področju filma, le da smo tu sami pričeli z izgradnjo svoje lastne e-baze (digitalizirane zbirke filmov), kar je bilo na začetku uporabnikom zelo zanimivo, a so nas seveda sčasoma preHITEVI "veliki igralci"
- V obeh primerih, tako glasbe kot filma, smo bili tedaj najbrž še malo pred časom ... Sicer pa o tem več v nadaljevanju.

1.KAKO SE JE VSE ZAČELO oz. ZGODOVINSKI RAZVOJ ZBIRKE

- Zamisel o samostojni glasbeno-filmski zbirki znotraj naše knjižnice je zorela kar nekaj časa v 90-ih letih, dozorela koncem leta 1999 in bila dokončno realizirana v septembru leta 2000.
- Tedaj je večina največjih splošnih knjižnic v Sloveniji že imela svoje samostojne glasbeno-filmske zbirke, tako da je bila naša knjižnica pri tem med zadnjimi.
- Koncepti tovrstnih zbirk so bili po slovenskih splošnih knjižnicah sicer različni, a običajno je obveljalo, da so se te zbirke OMEJILE le na NEKNJIŽNO gradivo.
- Pri nas smo se odločili, da bom zastavili bolj na široko oz. BOLJ CELOVITO in smo neknjižnemu gradivu dodali še tiskano gradivo (knjige, revije, notno gradivo) s področij glasbe in filma. Govorimo torej o območju, kjer uporabniki najdejo vse kar se nanaša na ti dve veji umetnosti, ne le nekaj vzorčnih kosov neknjižnega gradiva. Tako z revijami kot s knjigami smo skušali slediti žanrski opredelitvi neknjižnega gradiva.
- Ob selitvi v nove prostore (2011) zbirka zaživi v prostem pristopu, vsebinsko preverjanje zbirke omogočajo dobro opremljena filmska soba s šestimi sedeži, dve » video postaji«, vsaka od njiju je povezana s po dvema zvočnima stoloma, tri

»avdio postaje« oz. cd predvajalniki od katerih je vsak povezan s po dvema zvočnima stoloma in s kvalitetnimi avdio komponentami opremljena glasbena soba.

CILJI:

Naši CILJI so bili:

- Kreirati SAMOSTOJNO glasbeno / filmsko zbirko, Z ZADOSTNIM ŠTEVILOM ENOT, da ustreza tudi standardom.
- Pregledna zastopanost VSEH glasbenih in filmskih zvrsti oz. žanrov.
- Sestaviti tako zbirko, ki bo zanimiva tako POZNAVALCEM, kot LJUBITELJEM glasbe in filma, z željo, da bi pritegnili tudi naše NAKLJUČNE uporabnike, ki knjižnico sicer obiskujejo predvsem zaradi knjižnega gradiva.
- Izoblikovati zbirko, ki bo zanimiva tudi NEČLANOM naše knjižnice po celi Sloveniji, z željo, da bi se zaradi nje kdo na novo včlanil v našo knjižnico ali si gradivo sposodil vsaj z MEDBIBLIOTEČNO IZPOSOJO.
- Pridobiti NOVO CILJNO SKUPINO članov in obiskovalcev naše knjižnice.
- Izoblikovati zbirko, ki bi bila med NAJBOLJŠIMI tovrstnimi zbirkami v Sloveniji.
- Dodati NOVO VSEBINO naši knjižnici, tedaj OSREDNJI KNJIŽNICI KRANJ, in s tem IZBOLJŠATI CELOSTNO PONUDBO knjižnice.
- S prireditvami, ki predstavljajo našo zbirko, sodelovati v KULTURNEM UTRIPU našega mesta KRANJA.

OBLIKOVANJE ZBIRKE:

Pri oblikovanju zbirke smo se SOOČILI z **dvema ključnima PROBLEMOMA:**

- 1. Določitev glasbenih ZVRSTI oz. FILMSKIH žanrov oz. SKUPIN** za razvrščanje gradiva.
- 2. Določitev KRITERIJEV po katerih se IZBIRA gradivo** (CDje oz, filme) za posamezne zvrsti oz. žanre oz. skupine in se te s tem tudi **DOPOLNJUJE.**

- 1. Pri določanju GLASBENIH ZVRSTI** je seveda težava v razvejanosti glasbe Pri pregledovanju zgodovine, denimo rock glasbe, smo naleteli odvisno sicer od časovnega obdobja na neverjetno plejado podzvrsti. Če je tako razvejana že ROCK GLASBA, ki je tudi sama le ena od glasbenih ZVRSTI/žanrov, je seveda na neki točki potrebno sprejeti ARBITRARNO ODLOČITEV o tem kako podrobno bomo sami razvejali svojo glasbeno zbirko. Mi smo se odločili za naslednje skupine: Blues, country, druge glasbeni zvrsti, elektronska, etno: (Afrika, Amerika, Azija, drugi, Evropa) Filmska glasba, Hard&heavy, Jazz, Klasika, Meditativna, Opera, Popularna, Punk, Rap, Reggae, Rock, Sodobna klasična glasba, Stara glasba, Šanson, Zborovska glasba. Vsem naštetim glasbenim žanrom je treba dodati enako žanrsko razdelitev za izvajalce slovenske provenience.

Nekaj lažja naloga je bila pri odločanju za FILMSKE ŽANRE, ki tvorijo okostje naše filmske neknjižne (DVD/Blu-Ray) zbirke, saj je pri filmu v literaturi dosti manj filmskih žanrov kot je to v glasbi in ti žanri so nekako obče veljavni. Ob tem velja opozoriti na našo skupino EVROPSKI FILM, ki ni žanr sam po sebi, a smo se zanj odločili, da bi nekako opozorili na evropsko kinematografijo nasproti dominantni ameriški. Zato se v skupini EVROPSKI FILM nahajajo tudi filmi, ki bi jih morda sicer pričakovali npr. v skupini VESTERNI (filmi S. Leoneja) ali filmi iz serije o Jamesu Bondu, ki bi jih morda pričakovali med akcijskimi ali kriminalnimi filmi in podobno.

2. KRITERIJE za uvrščanje gradiva v zbirko oz. v posamezne skupine/žanre/zvrsti/ pa smo si zastavili 3 in sicer:

3.

- ZGODOVINSKI/ČASOVNI KRITERIJ – zaobseči celoten zgodovinski razvoj glasbe oz. filma.
- KRITERIJ REPREZENTATIVNOSTI – tj. zastopanosti vseh glasbenih zvrsti oz. filmskih žanrov.
- KVALITATIVNI KRITERIJ – v obe zbirki uvrstiti vse KLJUČNE/REFERENČNE/POMEMBNE glasbene oz. filmske stvaritve/dela/umetnine In tudi knjige iz obeh področij z enakim pomenom

Seveda REŠEVANJE obeh omenjenih PROBLEMOV:

- **1. problem določitve ZVRSTI/ŽANROV/SKUPIN** za glasbeno in za filmsko zbirko in
- **2. problem KRITERIJEV DOPOLNJEVANJA** posameznih skupin znotraj glasbene oz. filmske zbirke

ni bilo in tudi danes ni ARBITRARNO, SAMOVOLJNO, temveč temelji na različnih REFERENČNIH virih. Ti so:

ZA GLASBO:

KNJIGE – All Music Guide to (Rock, to Jazz, to Blues, to Country, to Soul) The Penguin Guide to Jazz, The Rough Guide (to Opera, to World Music, to Soul & R&B, ...)

REVIJE – fRoots, WIRE, Q Magazine, Mojo, Gramophone, Down Beat, The Quietus, Brainwashed, Popmatters; In od domačih je bolj slaba ponudba tiskanih revij: Glasna, Golica)

INTERNET – spletne strani AMG, Metacritic, Pitchfork , WIRE, The Quietus, Brainwashed, Popmatters;

Od domačih spletnih strani pa Rock obrobje, Nova muska, SIGIC (Slovenski glasbenoinformacijski center), Odzven;

Blogi: Uncut,

Twitter – Classic FM, Pitchfork, Guardian Film & Music, PopMatters, Guardian Classical, Classical Music, Classic Rock, MOJO magazine, Q Magazine, NME, JAZZ

Journal, Down Beat, Europe Jazz Network, Jazz in Europa, ...

Radijske oddaje na spletu - LATE JUNCTION (BBC radio 3), KALEJDOSKOP (oddaja švedskega nacionalnega radia) New Sounds (oddaja radia WNYC), Battiti (oddaja radia RAI, 3. program), fRoots, Jazz on 3 in Jazz Now, Radia BBC, 3. rogram). Za jazz odlični neodvisni ameriški radio WNUR iz Chicaga in vse živo od muzik neodvisni radio iz New Jerseyja, radio WFMU. Potem za folk angleški Folk Radio FRUK in ameriški Folk Alley, ki je 24 urni radijski program ameriškega neodvisnega radia WXPB itd. itd.

ZA FILM:

KNJIGE – Filmska enciklopedija, the Virgin film guide, Movies of the 40,50, 60, 70...; Cinema, the whole story, History of the movies, različne filmografije, Štefančičev opus, Rutarjev opus

REVIJE – Sight& Sound, FilmComment in domači Ekran, Kinotečnik

INTERNET – Imdb, IndiWire, BFI, The Guardian (film in Film Show), Rotten Tomatoes Cineuropa – Film Focus, ZANIMIVA je spletna stran imenovana TOP TEN FILM REVIEW WEBSITES

Blogi: Odvisni od neodvisnih filmov, Filmski kotiček

Twitter – Guardian Film & Music, BBC Films, Cartoon Brew, Cartoon Media, Criterion Collection, IndieWire, BFI, Time Out Film, Guardian Film, Sight & Sound, Film Independent, European Film Award, Cannes Film Coverage, ...

Ob vsem povedanem je potrebno opozoriti, da smo si nekaj arbitrarnosti vendarle dovolili in sicer pri FILMU smo se odločili, da načeloma ne kupujemo tujih filmov, ki imajo na spletni strani IMDB oceno nižjo od 6,0 (s čimer tudi priznavamo, da je IMDB za nas pomemben referenčni vir).

S tem priznanjem o arbitrarnosti za katero smo se odločili, pa smo dospeli do še enega pomembnega vidika KRITERIJEV IZBIRE in sicer KAKO in KAJ izbirati in izbrati v tej nepregledni množici glasbenih stvaritev in filmov.

(PRE)OBILJE INFORMACIJ IN NUJA IZBIRE: KAKO IN KAJ IZBIRATI V MNOŽIČNI PONUDBI GLASBE IN FILMA («problem Salto Mortale«)

S tem priznanjem o arbitrarnosti za katero smo se odločili, pa smo dospeli do še enega pomembnega vidika problema KRITERIJEV IZBIRE gradiva za dopolnjevanje obeh zbirk in sicer KAKO in KAJ izbirati in izbrati v tej nepregledni množici glasbenih stvaritev in filmov.

To pa je točka na kateri si moramo knjižničarji zastaviti naslednje vprašanje:

»Kako lahko knjižnice pomagajo, da bi se lažje znašli v labirintu obsežne glasbene in filmske ponudbe?«

Seveda je to vprašanje v resnici del še širšega vprašanja, ki se danes naslavlja na nas:

»Kako lahko knjižnice pomagajo, da bi se lažje znašli v labirintu informacij, s katerimi nas je zasula digitalna doba v katero smo vstopili?«

A slednje vprašanje na tej točki pustimo ob strani in skušajmo odgovoriti na prvo vprašanje »Kako lahko knjižnice pomagajo, da bi se lažje znašli v labirintu obsežne glasbene in filmske ponudbe?«

Nam tu zelo pomagajo vsi trije kriteriji (ČASOVNI, REPREZENTATIVNI in KVALITATIVNI), ki jim skušamo čim bolj zvesto slediti, še posebej prav kriteriju KVALITETE.

Od tod torej prej omenjena naša – na videz arbitrarna - odločitev za nakupe le tistih filmov z oceno 6,0 in več (na spletni strani IMDB).

Pri GLASBI je PROBLEM IZBIRE in SELEKTIVNOSTI še VEČJI kot pri filmu, saj je ponudba novih in novih glasbenih stvaritev iz dneva v dan večja in s tem bolj nepregledna in neobvladljiva. Tu se nam je zgodil – nam, ki smo živeli v socializmu – pravi »Salto Mortale«, namreč, včasih ni bilo na pretek ne glasbenih informacij ne plošč, danes pa je ravno obratno, obojega je preveč. V obeh primerih smo se kot posamezniki prisiljeni potruditi, da bi prišli do ustreznih informacij in tu je priložnost nas knjižničarjev, da ljudem pri tem iskanju in orientiranju v informacijskem labirintu pomagamo izluščiti relevantne oz. kvalitetne informacije, izdelke, glasbene ali filmske stvaritve.

Na tem mestu seveda ne gre spregledati še ene velike težave sedanjika in sicer imenujmo to težavo »online poslušanje«.

»ONLINE POSLUŠANJE« KOT POVRŠINSKO POSLUŠANJE

»Online poslušanje« je pravzaprav analogon enakemu problemu o katerem je danes veliko govora in sicer »digitalnemu branju«. Namreč, tako kot se danes vse več bere iz tablic, bralnikov in podobno, se tudi glasbo vse bolj posluša na malih prenosnih digitalnih napravah z – največkrat - napaberkovanim in do neprepoznavnosti premešanim glasbenim naborom. Tako kot je »digitalno branje« predvsem površinsko in površno branje, se enako dogaja tudi s poslušanjem. Pri tem se izgubljajo glasbena dela kot celostne glasbene umetnine, iz katerih se iztrgajo le najbolj všečni ali najbolj razvpiti oz. slavni delčki, za celoto pa ni posluha.

Ob tem na tej točki le na hitro opozorimo, da je za čim bolj kvalitetno poslušanje glasbe pomembna tudi reprodukcija glasbe in kvaliteta glasbenega zapisa, ki je z današnjim najbolj popularnim formatom glasbenega zapisa **mp3** seveda degradirana.

S selitvijo v virtualni svet prenapolnjen z najraznovrstnejšimi informacijami, ki so mnogokrat le iztrganine iz – v našem primeru - celostnih, zaključenih glasbenih del, od katerih so ta velikokrat velike in večne umetnine ravno zaradi svoje celovitosti, npr. albuma The Beatles – St. Pepper ... ali Pink Floyd - The Dark Side of The Moon, če omenimo le dva izmed najbolj razvpitih albumov s področja zgodovine popularne glasbe, da klasične glasbe tu sploh ne omenjamo, primerov je ničkoliko.

V vsakem primeru glasbena umetnost s takim načinom posredovanja ne pridobiva na kvaliteti niti ne spodbuja novih ustvarjalcev v smer novih celostnih umetniških del, nasprotno; celo starim delom jemlje kredibilnost in zamegljuje umetniško sporočilnost.

Poslušalce pa navaja na pasivno nezbrano poslušanje delčkov nečesa kar je nekoč tvorilo celostno glasbeno delo z vso svojo sporočilnostjo.

Posledica tega je parcialno dojemanje glasbenih stvaritev, kar lahko povzroči celo usihanje glasbene ustvarjalnosti oz. prilagajanje avtorjev novodobnim trendom, v najboljšem primeru pa s strani poslušalstva vsaj okrnjeno doživljanje glasbene stvaritve, ki tako izgublja na smislu in umetniški vrednosti. Situacijsko podobnost lahko iščemo v fragmentarnem, tudi »digest« branju literarnih del ali še bolje v opazovanju le desnega, denimo, kota slike katere preostala površina je prekrita, najenostavneje si je v sodobnih časih predstavljati selfie na katerem bo le levo uho protagonista. Popolno doživetje umetnine v vseh teh primerih žal umanjka. Lahko govorimo o okrnjenem, zgolj informativnem posredovanju glasbene umetnosti, katerega dobra plat je edino ta, da morda spodbudi radovednost poslušalca, ki se bo morda zaradi všečnega odlomka lotil preverjanja celotnega glasbenega dela. Žal je obratna smer torej od celotnega k fragmentarnemu lažja in bolj pogosta kot tista, ki vodi od fragmenta h celoti.

»Now we can hear nearly everything, almost whenever, often for free: most of the history of western music and a lot of the rest« (pravi Ben Ratliff v knigi Every Song Ever- Twenty ways to listen in an age of musical plenty)« (Down beat, July 2016, str 57)

Ta trenutek ima Apple Music več kot 43 milijonov skladb v svoji virtualni knjižnici, Muzikoljubci si lahko prikličejo želeno skladbo kadarkoli na neomejeno število naprav in jo poslušajo kolikokrat pač hočejo, dejstvo ki kar vpije po pozornem poslušanju, čas še nikoli ni bil bolj naklonjen muzikoljubcem hkrati pa prinaša s sabo tveganje nezbranega poslušanja. Pozornega poslušanja se bomo morali spet priučiti.

Vse večji problem je tudi komercializacija, ki naplavlja vse več zelo povprečne glasbe in filmov, ki pa v plasteh prekrivajo in zakrivajo kvalitetne glasbene in filmske stvaritve. Veliko vprašanje je, kako lahko oz, kako vse težje bo priti do glasbenih CDjev kvalitetnih glasbenih vsebin, saj jih komercializacija dela za prodajno nezanimive in zato vse težje najdljive/dobavljive.

Še več, vse CD plošče počasi izrivajo iz trga, kar posledično prinaša tudi nezanimanje ljudi za CD format glasbenega zapisa, saj iz trga počasi izginivajo tudi CD predvajalniki. Ti na primer tudi v novih avtomobilih niso več obvezni del opreme, temveč jih zamenjujejo mp3 predvajalniki.

To seveda pomeni, da si vse manj ljudi sploh želi izposoditi CD ploščo, saj je nima kje poslušati.

S tem spoznanjem pa se nam seveda zastavi **težko vprašanje ukinitve ali ohranjanja** glasbene zbirke in temu vprašanju se bomo posvetili v nadaljevanju.

Pred tem pa naštejmo še nekaj priložnosti, ki jih imamo knjižničarji v zvezi z vsemi do sedaj omenjenimi problemi: "problemom "Salto Mortale", problemom komercializacije, problemom površinskega odnosa do glasbe in površinskega poslušanja glasbe, ...

Za vse te probleme, ki morajo biti nam, knjižničarjem, pravzaprav izziv, lahko ponudimo naslednje rešitve, ki so morda tudi že nekateri od argumentov proti ukinitvi glasbene zbirke v knjižnici:

- premišljen izbor gradiva (glasbe/filmov)
- promoviranje poslušanje glasbe: a) kot celovitih glasbenih del
b) v kvalitetni zvočni reprodukciji

- z organizacijo prireditev namenjenih poslušanju glasbe oz. gledanju filmov pospremljenih s strokovnim komentarjem

Preden pa nadaljujemo s pogledom v prihodnost in s tem z vprašanjem o morebitni ukinitvi ali ohranitvi naše glasbene zbirke oz. kar glasbenih zbirk po knjižnicah, je na tem mestu kot iztočnica omenjenemu nadaljevanju, primerno da pogledamo in ovrednotimo kako uspešni smo bili pri realizaciji CILJEV, ki smo si jih zadali ob ustanovitvi naše AV zbirke.

2.OVREDNOTENJE NAŠIH CILJEV IZPRED 16 LET

Če se torej povrnemo k našim ciljem, ki smo si jih zastavili pred 16 leti, ko smo zbirko oblikovali in jo uvrstili v ponudbo naše knjižnice, bi verjetno lahko dejali, da smo bili z njo uspešni:

- Tako pri zadostnem številu enot gradiva, ki zbirki po standardu utemeljujeta kot samostojni in imamo eno največjih tovrstnih zbirk med splošnimi knjižnicami v Sloveniji.
- Kot pri zastopanosti vseh glasbenih in filmskih zvrsti in upamo, da smo torej tudi v vsebinskem oz. kvalitativnem smislu med najboljšimi tovrstnimi zbirkami v Sloveniji, saj jo dopolnjuje tudi velika količina ustreznih knjig, revij, notno gradivo.
- V tem smislu smo torej tudi uspeli popestriti ponudbo naše knjižnice in v pridobivanju novih članov, ki so to postali ravno zaradi te zbirke.
- Medbibliotečna izposoja neknjižnega in knjižnega gradiva zbirke, ki se izposoja po celi Sloveniji nam potrjuje, da je zbirka zanimiva.
- Na tem mestu se morda lahko malček pohvalimo tudi s tehnično podporo zbirki, saj imamo v sklopu oddelka MUFI tudi samostojno poslušalnico s kvalitetno avdio opremo, imamo filmsko sobo s kvalitetno video opremo, imamo še »glasbene stole« namenjene poslušanju glasbe, »televizijske stole« za gledanje filmov ...

Ker pa se samohvala pod mizo vala in seveda vse ni tako lepo in uspešno, kot bi se morda zdelo, velja **opozoriti tudi na neuspehe** ali težave, ki smo jih doživeli ob izgrajevanju zbirke:

Omenili smo že našo neuspešno ponudbo online poslušanja glasbe ponudnika ALEXANDER STREET PRESS iz ZDA. Res je, da so bili oni med prvimi tovrstnimi ponudniki sploh in da so tedaj ponujali le online poslušanje klasične in etno glasbe, ki morda nista glasbeni zvrsti, ki bi pritegnili širši krog poslušalcev in tudi kvaliteta predvajanja je bila skromna. Kakorkoli, to se ni prijelo.

- **»Projekt iPAD«:**

Ob preselitvi naše knjižnice MKK v nove prostore, *(kjer je zbirka, mimogrede, res zadihala s »polnimi pljuči«, saj je dobila dovolj samostojnega prostora, kar nam je recimo omogočilo prehod iz »NUMERUS CURENS« skladiščnega sistema v »PROSTI PRISTOP« gradiva, kar je bilo obiskovalcem zelo všeč in je posledično povečalo uporabo zbirke)* začeli izposojati 10 tabličnih računalnikov, ki so bili tedaj novost v našem prostoru.

Zanje **smo razvili prav posebno platformo** za gledanje filmov in poslušanje glasbe in ustvarili prav posebno glasbeno in filmsko bazo. Ob tem pa so seveda uporabniki tablic lahko tudi brskali po internetu, preverjali elektronsko pošto, se priključili na Facebook in podobno. Znanje za razvoj take platforme torej v knjižnicah je, zatakne pa se pri AVTORSKIH PRAVICAH. Isti film lahko gleda hkrati le en uporabnik in pa zaradi zaščite AVTORSKIH PRAVIC ni mogoče »izposoja« oz. ogled filmov s te platforme pri naših uporabnikih doma.

Prvih nekaj let je bil odziv na to ponudbo res izreden, verjetno zaradi same atraktivnosti tablice kot novosti na računalniškem trgu. S časom pa se je zanimanje za izposajo teh tablic izrazito zmanjšalo – skladno s porastom uporabe pametnih telefonov.

Ob tem se je tudi pokazalo, da je zanimanje uporabnikov za gledanje filmov ali poslušanje glasbe iz naše baze preko tablic relativno majhno, kar pomeni, da se bo v prihodnje potrebno usmeriti na tovrstne baze, ki so že prisotne na svetovnem trgu: TIDAL, DEEZER, SPOTIFY, BANDCAMP za glasbo ali NETFLIX za filme in še se bodo pojavljale nove.

- **Padec obiska oz. izposoje glasbenih zgoščenk**

IZPOSOJA NEKNJIŽNEGA GRADIVA - CD, DVD - na lokaciji KRANJ, območje D GLASBA, FILM

leto	D GLASBA - CD	D GLASBA - DVD	D FILM - DVD	skupaj	%
2011	7.747	488	28.671	36.906	69,5
od jul. do dec.*	6.837	421	25.045		
2012	10.012	601	42.491	53.104	100
2013	7.998	561	36.239	44.798	84,4
2014	6.576	434	30.003	37.013	69,7
2015	4.585	353	23.537	28.475	53,6
2016 (do 18.8.)**	2.540	258	11.899	14.697	

* odprtje knjižnice
na novi lok. 29. 6. 2011

** datum izdelave te
statistike

Običajno je, da se ob implementacijah novosti v knjižničnih okoljih zanimanje zanje poveča. Obisk območja za glasbo in film je bilo zato ob preselitvi in v letu po njej popolnoma usklajen z nasploh povečanim obiskom knjižnice. V prihodnjih letih se zadeve umirjajo, stabilizirajo, izposoja pada, s tem, da je treba opozoriti na dvoje dejstev, teh 100 % v letu 2012 predstavlja vrh izposoje v najbolj obiskanem obdobju. Povedati je tudi treba, da v letu 2015 in 2016 beležimo manjšo izposajo tudi zaradi spremenjenih pogojev izposoje (1 teden brez podaljšanja: 3 tedni z možnostjo podaljšanja) ob enako limitiranem številu izposojljivega neknjižnega gradiva (3+3)

S tem smo tudi prispeli do zaključka, ki se glasi

3. POGLED V PRIHODNOST

Prišli smo torej do točke, ko si moramo zastaviti grenko vprašanje o usodi naših AV zbirk in še posebej glasbenih CD zbirk, ki so najbolj na udaru. Preden se lotimo razlogov ZA ali PROTI ukinitvi teh zbirk, si oglejmo kako se s tem problemom soočajo naši knjižničarski kolegi po Evropi.

PRIMER NIZOZEMSKÉ:

Na Nizozemskem smo se obrnili na kolega Jeana van de Polderja, ki v Haaški splošni knjižnici vodi eno največjih glasbenih zbirk v okviru splošnih knjižnic na Nizozemskem. Povedal nam je, da so vse manjše knjižnice svoje CD/DVD zbirke zaradi upada zanimanja oz. neizprosni statistični podatki ukinile in da so ohranili le največje tovrstne zbirke v največjih knjižnicah in sicer v Haagu, Amsterdamu in Utrechtu. Pri tem je zanimivo, da je enako usodo pri njih doživelo tudi notno gradivo.

Ob tem pri njih odločilno vlogo igra zbirka v Rotterdamu, ki jo imenujejo kar Glasbena knjižnica Nizozemske oz. Centralna diskoteka Rotterdam, ki je neke vrste nacionalna CD, LP in DVD glasbena zbirka. Ima približno 700.000 kosov neknjižnega gradiva, ki je po večini dosegljivo tudi "online". To pomeni, da obiskovalec katerekoli knjižnice na Nizozemskem lahko brezplačno posluša gradivo iz te centralne zbirke preko posebej za to pripravljenih računalnikov, ki jih ima vsaka knjižnica. V Haagu jim imajo v ta namen pripravljenih 5. Ta online baza se imenuje MUZIEKWEB.NL

V haaški knjižnici so svojo zbirko skrčili, ne pa tudi ukinitvi. To pomeni, da so se odpovedali določenim glasbenim žanrom, predvsem popularni glasbi in nizozemski popularni glasbi. Odpovedali so se tudi "šansonu", "mednarodni vokalni glasbi", avtentični etno glasbi iz vseh koncev sveta, "countryju" in "staremu jazzu".

Še vedno imajo svoj krog uporabnikov zaradi katerih zbirka živi in se razvija in torej pazijo, da jo nebi okrnili do te mere, da bi jo prenehali uporabljati vsi, ki jih ta zbirka še vedno zanima.

PRIMER FINSKE:

Tudi na Finskem ni situacija prav nič drugačna kot na Nizozemskem ali pri nas in torej lahko sklepamo, da je upad zanimanja za izposajo CDjev značilen za celo Evropo. Morda je ta upad ponekod bolj izrazit, drugje pa nekaj manj. Kot nam sporoča KARI LAMSA, vodja glasbene knjižnice Library 10, ki je del Mestne knjižnice v Helsinkih, je pri njih izposoja CDjev iz leta v leto nižja. Glavni razlog za to vidi v tem, da CD plošče izginjajo iz

glasbenega trga in da je zato mladina nima več ustreznih predvajalnikov s katerimi bi sploh lahko poslušali CD plošče.

Ob tem jih skrbi možnost nakupa novih CDjev v prihodnje, saj je ponudba CDjev vse manjša in nakup CDjev vse bolj otežen, saj se nova glasba vse bolj seli v "streamano" obliko preko interneta.

Vseeno CD zbirke ne ukinjajo, ker imajo zvesto uporabniško publiko, ki se ji ne želijo odpovedati. Dokler bo izposoja CDjev potekala, se tej zbirki ne bodo odpovedali. Priznava pa, da se vanjo ne vlaga več toliko denarja in energije kot včasih. Pravi tudi, da se ne želijo odpovedati svoji glasbeni zbirki in zato preusmerjajo svojo glasbeno ponudbo v nove oblike knjižničnih storitev, kot so organizacija glasbenih dogodkov, omogočanje snemanja glasbe v knjižnici in podobno.

Kot vidimo, o tej problematiki vsi razmišljamo podobno in se na podobne načine spopadamo z njo.

RAZLOGI, KI OPRAVIČUJEJO ODLOČITEV UKINITVE GLASBENE ALI KAR CELOTNE AV ZBIRKE:

- Padec izposoje glasbenih zgoščenk seveda odpira težko vprašanje ukinitve glasbene zbirke.
- Še več, selitev ponudbe glasbe in filmov v virtualno okolje interneta odpira kar vprašanje ukinitve celotne AV zbirke v naši oz. vsaki knjižnici.
- Ob tem je dodatni motivator za morebitno takšno odločitev tudi DENAR, ki ga v tem našem razmišljanju do sedaj še sploh nismo omenili. Denarja za nakupe gradiva v knjižnicah ni nikoli dovolj, ob svetovni gospodarski krizi, ki nas je doletela, pa se je problem financiranja le še zaostril.
- Prav finančni primanjkljaj in padec interesa za glasbeno zbirko pa sta razlog za nekaj manj intenzivno dopolnjevanje te zbirke, kar pa seveda poganja začarani krog manjšega zanimanja zanjo. To pa je slabo, a ker se soočamo z vprašanjem kaj storiti z glasbeno zbirko in ob pomanjkanju finančnih sredstev, so skromnejši nakupi nekako razumljivi.
- Tu je še problem samega formata zvočnega zapisa tj. CD plošče, ki bo morda končala na smetišču zgodovine. No, proti takemu razpletu govori ponovni razcvet zanimanja za vinilne plošče, ki so tudi že veljale za odpisane.

RAZLOGI, KI ODLOČITVI O UKINITVI NASPROTUJEJO:

- Zamisel za (KATEROKOLI SAMOSTOJNO) zbirko v knjižnici in potem njena postavitve in njeno dopolnjevanje je zahtevno in odgovorno delo. Potrebna so leta in leta, da zbirka zaživi in dobi ustrezno podobo in vsebino. Zadostuje pa le sekunda, da se odločimo za njeno ukinitve in v nekaj dneh potem zbirke ni več.

- Vprašati se je potrebno, če so vsi ti virtualni ponudniki glasbe in filma res naša konkurenca ali pa lahko to konkurenco pretvorimo v našega zaveznika, sodelavca in na primer e-bazi TIDAL (glasba) in NETFLIX (film) ponudimo v uporabo našim uporabnikom (tako v knjižnici kot z oddaljenim dostopom), kot dopolnilo neši AV zbirki in ne kot sovražno konkurenco.
- Tudi se velja vprašati ali je več vreden nižji obisk, ki je kot statistični suhoparni podatek seveda grozeč ali pač zadovoljstvo vseh tistih uporabnikov naše zbirke, ki so se mnogi prav zaradi nje vpisali v našo knjižnico, da medbibliotečne izposoje sploh ne omenimo.
- Prav medbibliotečna izposoja je lahko namreč za prihodnost velika priložnost, seveda ob ustrezni promociji zbirke, saj ljudje največkrat niti ne pričakujejo, da bi se ta in ta film ali ta in ta CD lahko našel na voljo za izposajo v kakšni knjižnici in tega potem niti ne preverijo.
- Nikakor tudi ne smemo pozabiti, da naša AV zbirka ni le zbirka neknjižnega gradiva, temveč obsega tudi veliko količino knjig, revij in notnega gradiva, ki je zelo pomemben del zbirke kot celote. Vse to gradivo bi se ob ukinitvi AV zbirke utopilo v temeljni zbirki naše knjižnice.
- Opozoriti je treba tudi na zelo omejeno dostopnost domače glasbe oz. domačih izvajalcev in njihovih plošč v vseh svetovnih glasbenih e-bazah, ki ponujajo »online poslušanje« (TIDAL; DEEZER; SPOTFY ipd.). Z ukinitvijo glasbenih zbirk bi se v veliki meri ukinitil tudi dostop do domače, v našem primeru torej do slovenske glasbene produkcije. To pa vsekakor ni dobro.
- Kot je bilo že omenjeno, je priložnost nas knjižničarjev tudi vprašanje: *»Kako lahko knjižnice pomagajo, da bi se ljudje lažje znašli v labirintu obsežne glasbene in filmske ponudbe?«*
 Tu nastopimo knjižničarji s svojimi AV zbirkami, ki so premišljene, sestavljene po določenih kriterijih in vsebujejo tudi gradivo, ki ga je zaradi vsesplošne komercializacije vse težje dobiti v trgovinah in tudi na internetu.
 V tem smislu recimo kolegi na Finskem v glasbeni knjižnici Library 10 uporabnikom ponujajo "osebne glasbene trenerje, ki vam ponuja odgovore na vaša specifična vprašanja, recimo kaj je to "black metal" ali kateri so ključne skupine "progresivnega rocka" in podobno. Vsekakor zelo zanimiva dejavnost kako približati glasbo mladim.
 Prav tako ponujajo možnost digitaliziranja vinilnih plošč in pretvorbe VHS kaset v digitalne video formate.
- Promovirati zbirko s prireditvami, ki so z njo v smiselni povezavi. Pri nas imamo trenutno dve taki prireditvi in sicer SEJEM RABLJENIH PLOŠČ in pa FILMSKI VEČER (organizirani ogled filma z Ano Šturm, filmsko publicistko).

- Samo želimo si lahko več finančnih sredstev in s tem možnosti realizacije glasbene poslušalnice, še boljše, kot je naša. Pravzaprav take, ki bi bila čim bolj podobna, kot jo imenujejo, »Listening Library«, ki jo imajo naši kolegi v ZDA in sicer v THE RALSTON LISTENING LIBRARY, ki je del SEWANEE – THE UNIVERSITY OF THE SOUTH (država Tennessee, ZDA)
Ob tem je tu še možnost vzpostavitve slušalkarskih sistemov ali takih z vrhunsko opremo (slušalke + ojačevalec + CD predvajalnik) ali enostavnejših, a še vedno zelo kvalitetnih (slušalke + tablica)
- Velika priložnost so tudi povezave z lokalnimi glasbeniki, kot tudi z organizatorji glasbenih prireditev. Z lokalnimi glasbeniki bi lahko sodelovali na več načinov, od tega, da se jim v knjižnici ponudi prostor za vaje, do tega, da se jim omogoči (morda celo njihov prvi) nastop. Naša skrita želja je še večja in sicer, da bi jim v uporabo ponudili snemalni studio, ki bi bil hkrati vadbeni prostor ("maker space").
- Mogoče nam pri ohranitvi naših zbirk lahko pomagajo tudi vinilne plošče, ki doživljajo svojo drugo pomlad. Mladi so morda ugotovili, da je vsa njihova muzika nekje v oblaku, da nimajo kaj prijete v roke, da so iPODi in podobne naprave le nadomestek sicer nekega boljšega, kvalitetnejšega poslušanja, ki ga omogočajo tudi kvalitetnejše avdio naprave. Morda je občutek fizičnega posedovanja glasbe pri ljudeh močnejši, kot se je sprva zdelo, ko smo vstopili v dobo virtualnih glasbenih in filmskih zbirk in ponudnikov.
- Prav posledica preporoda zanimanja za vinilne plošče je namreč prinesla neko zanimivo dogajanje, ki bo morda preraslo v svetovni trend in če se to res zgodi, je to naša (knjižničarska) priložnost.
V Londonu in Hong Kongu se je namreč pred kratkim odprlo kar nekaj javnih »poslušalskih prostorov« oz. »LISTENING SPACE«ov, kot jim rečejo po angleško. Gre za udobno in akustično ustrezno urejene prostore, ki so največkrat del kakega puba ali restavracije in so opremljeni z vrhunsko avdio opremo in vinilnimi ploščami, ki jih obiskovalci lahko po svoji izbiri poslušajo.
- Še čisto za konec. Zadnji podatki kažejo, da imajo vsi veliki online ponudniki glasbe (DEEZER, TIDAL; SPOTIFY in tudi APPLE) velike finančne težave in da jim zato grozi propad. Kaže, da so zneski potrebni za plačilo avtorskih pravic tako veliki, da kljub velikemu številu naročnikov, vsi ti ponudniki kopičijo finančne izgube. Če v absolutnem merilu drži tudi podatek, da prodaja fizičnih nosilcev glasbe v svetovnem merilu pada (kljub porastu prodaje vinilk), bodo morda čez čas, glavni vir glasbenih (in morda analogno tudi filmskih) informacij spet AV zbirke po knjižnicah.

Listening space v Hong Kongu

8,000 records and state-of-the-art analogue sound.

4.SKLEP

- Pravi odgovor torej NI UKINJANJE AV zbirk, temveč njihova PROMOCIJA, kot je pravi odgovor PROMOCIJA BRANJA in PROMOCIJA POSLUŠANJA GLASBE in PROMOCIJA GLEDANJA FILMOV.
Tako kot moramo promovirati knjigo in branje, ki sta vse bolj zapostavljena v našem iz dneva v dan bolj digitalnem času, tako moramo promovirati tudi glasbo in film, sploh umetnost, kulturo, da nas ne izniči »vdor barbarov«.